

Шидловський І., Затушевський А.**ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ І НАУКОВИЙ ДОРОБОК БЕНЕДИКТА ДИБОВСЬКОГО**

Зоологічний музей ЛНУ імені Івана Франка
вул. Грушевського, 4, м. Львів, 79005
e-mail: shydlyk@gmail.com

Професор
Бенедикт Дибовський

Професор Львівського університету Бенедикт Дибовський – піонер вивчення ландшафтного й біотичного різноманіття, один із перших екологів, натураліст, зоолог, етнограф, лікар і мандрівник, якому належить значна кількість наукових відкриттів, а на зібраних ним колекціях тварин вже понад століття студенти Львова й багатьох інших навчальних закладів України вивчають зоологію та суміжні дисципліни.

Народився Бенедикт Тадеуш Дибовський (Benedykt Dybowski herbu Nałęcz) 30 квітня (за старим стилем), або ж 12 травня 1833 р. в Литві, а за нинішнім політичним районуванням – у Білорусі.

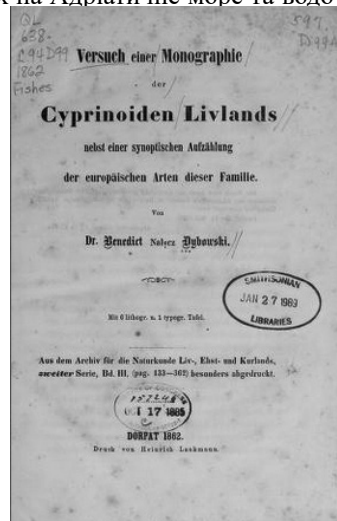
Бенедикт був одним із шести у дворянській родині (гербу Наленч) Яна Дибовського та Саломеї Пшесецької. Виріс у родинному маєтку, що належала його бабусі й дідусеві по материнській лінії, в селі Адамчино Мінської губернії. З дитинства дуже любив природу. Як і всі діти, ходив із друзями на рибалку та з батьком на полювання.

Цікавість до живого йому прищепили ще вдома, коли уроки природознавства вели старші брати, сестри і вихователь. У 1848 р. після складання відповідного іспиту він був прийнятий до третього класу гімназії в Мінську, де й здобув середню освіту. Пізніше Б. Дибовський навчався в Дерпському (нині Тартуському) університеті на природничо-медичному факультеті, де 1853 року склав іспит до аспірантури.

З 1857 р. Дибовський навчався у Бреславському (нині Вроцлавському) університеті, звідки виїздив у експедиції для вивчення риб і ракоподібних на Адріатичне море та водоїми Німеччини. У свої 20 років Бенедикт написав першу наукову публікацію з іхтіології, за що був нагороджений золотою медаллю університету «За наукову роботу з природної історії». У 1858 р. переїхав до Берліна, де 18 січня 1860 р. захистив докторську дисертацію «Commentationis de parthenogenezi specimen», і став професором зоології Варшавської головної школи.

Упродовж 1861-1862 років вивчав коропових риб Прибалтики. Результатом дослідження стала книга «Verzuch einer Monographie der Cyprinoiden Livlands», яку вчений 1862 року захистив у Тартуському університеті як другу докторську дисертацію. За деякий час він отримує запрошення на посаду професора до Краківського університету і знову виїжджає за кордон. Проте обставини політичного характеру завадили йому отримати це призначення, і він повернувся до тогочасної Росії, де став ад'юнкт-професором зоології та порівняльної анатомії Головної школи у Варшаві.

За участь у підготовці польського Січневого повстання (1863) проти царського уряду Б. Дибовського навесні

Обкладинка монографії
*Verzuch einer Monographie
der Cyprinoiden Livlands*

1864 р. заарештували і засудили до смертної кари через повішення. Лише завдяки старанням видатних німецьких учених – проф. Рейхерта, проф. Грубе і видатного політика Отто фон Бісмарка смертна кара була замінена засланням у Сибір на 12 років. Під час прощання на вокзалі рідні та знайомі передали йому мікроскоп і різні речі, потрібні для лікування та наукової роботи. Подорож до місця відбування каторги почалася 10 серпня 1864 р.: з Петербурга через Москву до Нижнього Новгорода, а далі – до Іркутська. До весни 1865 р. – Б. Дибовський перебував у Іркутській тюрмі, пізніше – у селі Сиваково поблизу Чити. Два роки науковець мав можливість досліджувати фауну ріки Даурії, правої притоки Інгоди. Довший час Б. Дибовський працював там лікарем. Йому дозволяли відвідувати хворих без конвою. У засланні кожен вільну хвилину він присвячував вивченню фауни Сибіру. Хоча умови для наукових досліджень були дуже несприятливими, проте вони пролили нове світло на фауну Східного Сибіру. Адже на той час панувала думка, що фауна Східного Сибіру майже нічим не відрізняється від східно-європейської. Пізніше, коли вченого перевели до села Дарасунь, примусових робіт уже не було. Поки що неофіційно, але фактично каторга скінчилася. Дослідження, проведені Б. Дибовським і його супутником Віктором Годлевським (Wiktor Godlewski) у Дарасуні, показали, що між фаунами вищезгаданих місцевостей є велика різниця. Кілька сотень птахів різних видів, а також колекції їхніх гнізд і яєць, надіслані до Варшави Владиславу Тачановському (Władysław Taczanowski), цілком переконали у цьому натуралістів.

З метою вивчення Східного Сибіру в 1866 р. йому відновили громадянські права і запропонували виконувати обов'язки лікаря. Професор Б. Дибовський отримав можливість проводити дослідження птахів, риб і ссавців. Восени 1868 р. він переїхав до Іркутська, а пізніше, завдяки клопотанням генерала Б. Кукеля та начальника департаменту освіти в Сибіру Р. Маака, оселився в маленькому селі Култук і зайнявся всебічним вивченням озера Байкал.

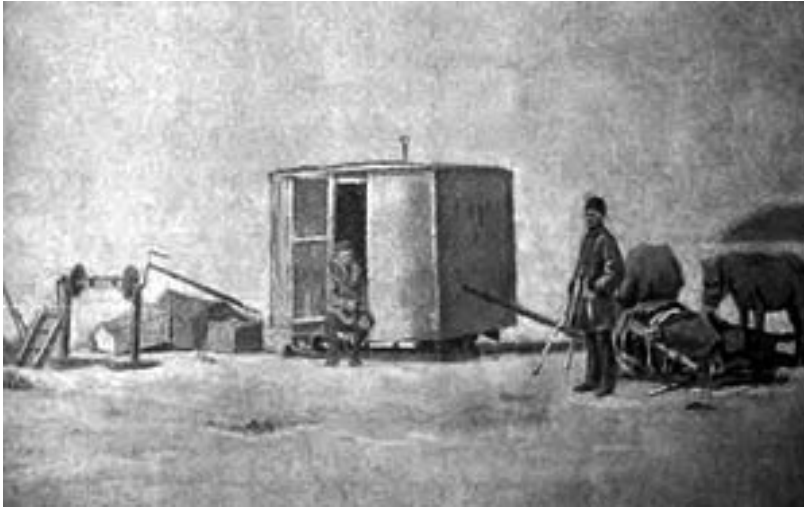

Władysław Taczanowski
Владислав Тачановський

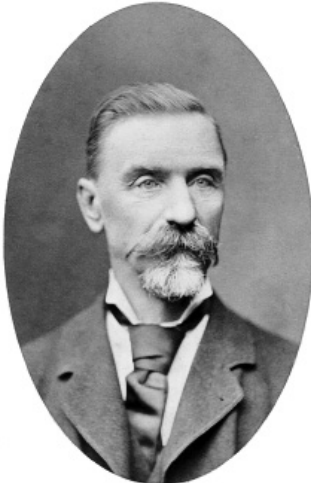
Тубільці називали Байкал «Святим морем». Про це озеро розповідали багато легенд. Якийсь незрозумілий страх і таємничість стосувалися всього, що було пов'язане з Байкалом. Місцеві жителі пророкували неминуче нещастя кожного разу, коли науковці вирушали на озеро. Дивними були і наукові дані про Байкал, бо містили суперечності. Згідно з одними дослідженнями – озеро багате на рибу... Інші дані стверджують, що в озері цілком немає нижчих тварин... Але чим тоді мають жититися риби, які живуть у Байкалі? Сибірське Відділення Імператорського Російського Географічного Товариства не вважало за потрібне надавати науковцям підтримку, щоб дослідити це питання. Тож перші дослідження було проведено виключно власними силами і засобами, а вірніше, без будь-яких засобів. Поряд із упередженням про бідність фауни озера побутувала думка, що глибину Байкалу неможливо виміряти, оскільки флотський лейтенант Кононов за дві версти від берега вже не міг дістати дна, витративши 800 сажнів канату. Цей останній факт, у свою чергу, слугував доказом незаселеності дна озера, бо на той час вважалося, що і морські глибини позбавлені будь-якої фауни.

Ці дослідження тривали понад три роки. Їхнім результатом стала монографія «Beitrage zur näheren Kenntnis der in dem Baikal-See vorkommenden niederen Krebse aus Gruppe der Gammariden». Перші результати досліджень, проведені взимку 1868 р. на кризі, переконали науковців у дивовижному багатстві та розмаїтті нижчих тварин озера. Усі роботи з прорубування ополонки Б. Дибовський і В. Годлевський змушені були виконувати самотужки, оскільки селяни не ризикували заходити далеко по льоду озера, або вимагали

Ці дослідження тривали понад три роки. Їхнім результатом стала монографія «Beitrage zur näheren Kenntnis der in dem Baikal-See vorkommenden niederen Krebse aus Gruppe der Gammariden». Перші результати досліджень, проведені взимку 1868 р. на кризі, переконали науковців у дивовижному багатстві та розмаїтті нижчих тварин озера. Усі роботи з прорубування ополонки Б. Дибовський і В. Годлевський змушені були виконувати самотужки, оскільки селяни не ризикували заходити далеко по льоду озера, або вимагали

Вагончик з обігрівом на льоду оз. Байкал
(із книги Габрієля Бженка «Бенедикт Дибовський: життя і справа», 1994)

Віктор Годлевський

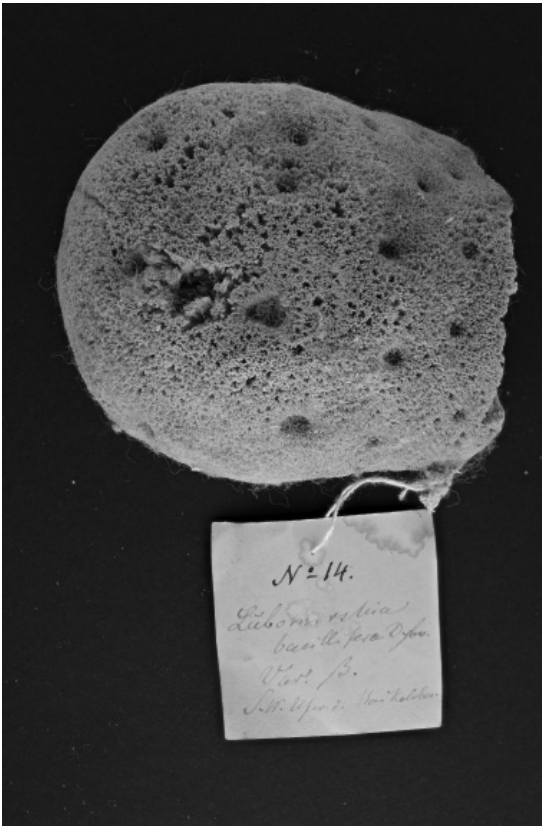
за це високу плату, неспівставну з мізерними засобами науковців. Виллов тваринних об'єктів на Байкалі відбувався за допомогою приманки: в ополонки (яких було близько 200) опускали обтягнуті марлею і відкриті з одного боку циліндри, наповнені м'ясною наживкою. Після кількох днів приманки послідовно оглядали. Такі дослідження привели науковців до відкриття способу препарування скелетів, який перевершував усі попередні досягнення у цій сфері. Скелети дрібних видів ссавців: *Mus minutus*, *Sminthus ragus*, скелети дрібних птахів і риб стали предметом подиву навіть серед натуралістів. Користуючись винайденим способом, науковці зібрали величезну колекцію скелетів фауни здобутої в околицях Култука. Усю цю колекцію Б. Дибовський і В. Годлевський пожертвували Зоологічному кабінетові Іркутського Географічного Товариства, а опрацювання матеріалу планував провести Ян Черський. Але, на жаль, колекція згоріла під час великої пожежі в місті.

Оскільки виллов на приманку потребував величезної кількості мотузок, науковці змушені були самостійно виготовляти їх. Завдяки технічним знанням В. Годлевського, було досягнуто бажаних результатів за незначних затрат. Крім вилову на приманку, друзі використовували також драгу, яку опускали у тріщини в кризі. Але цей метод був дуже трудомісткий і потребував багато мотузок і коней, які мали витягати драги, тому вінсебе не виправдав. Також узимку науковці намагалися видобувати тварин за допомогою невеликої глибоководної сітки, але витягти дуже важку сітку за допомогою коня виявилось нереально.

Крім зазначених способів вилову, Бенедикт Дибовський і Віктор Годлевський користувалися також великим зондом, який вичерпував із дна озера (1 м²) по кілька пудів мулу; одночасно за допомогою меншого їхнього винаходу і конструкції зонда вони витягували в різних місцях і на різних глибинах зразки дна. Ці зразки відсилали регулярно до Іркутська для мікроскопічних досліджень, які планував зробити вчитель тамтешньої гімназії Гребницький. Весь цей матеріал, інструменти власного виробництва, а також весь запас канатів, тросів і пасток Б. Дибовський і В. Годлевський залишили в Іркутському музеї Гео-

графічного Товариства для я майбутніх дослідників. На жаль, під час пожежі у музеї всі ці речі були знищені вогнем.

Уже під час першої зими, проведеної на озері, зібраний матеріал переконав дослідників у відсутності тут сліпих видів; навпаки, навіть на глибинах у 1000 метрів усі види

Байкальська губка з колекції Зоологічного музею, уздовж берега.
зібрана Б. Дибовським

дослідженням наземної фауни, і виявилось, що околиці Култука вельми зручні для спостережень за перельотами птахів. Тут протягом весни і частини осені дослідники встигли зібрати багатий орнітологічний матеріал. Саме він дав можливість остаточно переконатись у справедливості припущення, яке з'явилось ще під час спостережень у Даурії: майже всі тутешні види відрізняються від європейських.

Взимку 1868 р. роботи з дослідження фауни і глибин Байкалу були продовжені. Це дало можливість вивчити рельєф дна озера та зібрати нових представників із класів риб, ракоподібних, молюсків і плоских червів.

Так найочевиднішим чином було доведено безпідставність колишніх тверджень про бідність байкальської фауни. Навпаки, отримано докази невичерпності її багатств, що потребує праці багатьох поколінь для її дослідження (як геологів, так і біологів).

У 1869 р. Б. Дибовський разом із М. Пржевальським взяв участь у роботі з дослідження басейну Амура – збирав рослини для гербарію царівни, яка цікавилася флорою Уссурійського краю. Разом із В. Годлевським і М. Янковським він обстежував південні райони Уссурі, звідти повернувся до Іркутська, де опрацював зібрані матеріали, потім почав подорож навколо Байкалу. Подався до Старого Цурухатум над р. Аргунь, де провів весну

були забезпечені органами зору, тільки очі їхні були забарвлені в молочно-білий колір. Крім того, майже всі глибоководні форми відрізнялися від інших споріднених їм видів, що мешкають на менших глибинах, сильнішим розвитком кінцівок і щупалець. Не тільки ракоподібні, але також і молюски, планарії та інші черви траплялися на найбільших глибинах. Одного разу науковцям вдалося з дуже значної глибини витягти шматок дерева, на якому виявили екземпляр губки. На жаль, у дорозі, коли перекинулися сани, вона була загублена. Такі випадки часто повторювалися під час зимових буревіїв. Коли вітер перекидав сани, траплялися відчутні втрати засобів і матеріалів.

До кінця лютого морози значно відпускали, а найзручнішими місяцями для досліджень були березень і квітень. Для вилову фауни влітку, найпридатнішими виявилися невеликі тубільські човни. Драгування влітку здійснювали на певній відстані від берега за допомогою коня, який тягнув пристосування

і частину літа, а 9 серпня виїхав на Амур на збудованому разом із М. Янковським і В. Годлевським човні. Допливли до м. Благовещенська, а пізніше кораблем «Інгода» прибули до Хабаровська. У серпні 1874 р. Б. Дибовський виїхав до Владивостока, а звідти – на острів Аскольд, на якому проводив фауністичні збори. На зиму Бенедикт Іванович повернувся до затоки Петра Великого.

Там, на березі Манчжурського моря, з 1874 по 1875 рік у дуже важких умовах (далеко від пошти, телеграфу і стосунків з цивілізованим світом) дослідники намагалися добути все, що тільки можливо за даних обставин. За допомогою самострілів і отруєних стрихніном стріл їм вдалося добути п'ять тигрів. Крім того, зібрали величезну кількість черепів і шкур нового виду плямистого оленя, багато китайських і корейських черепів, заритих не надто глибоко. Усі черепи відіслали Я. Черському до Іркутська. Досить багату колекцію молюсків, морських ракоподібних і губок надіслали В. Тачановському до Європи. Навесні 1875 р. вони займалися виловом риби у витоках Ангари. Завдяки цьому встановлено, що «ангарська» фауна є відмінною від фауни Байкалу. Влітку природодослідники відвідали деякі озера, розташовані у прибайкальських горах. З'ясовано, що подібних байкальським ракоподібних немає в цих озерах, навіть озера Сор і Прорва, що з'єднуються з Байкалом, мають відмінну від Байкалу фауну. На початку осені досліджували озеро Косогол (нині Хубсгул – велике прісноводне озеро на півночі Монголії), але навіть і тут не знайшли байкальських видів. Виявили тільки велику кількість бокоплава звичайного (*Gammarus pulex*). У тому ж році з Уссурі й Амуру дослідники повернулися до Іркутська.

Саме Б. Дибовський вперше описав один із найчисленніших видів байкальських ендемічних риб – бичока-жовтокрилку *Cottocomephorus grewingki* (Dybowski, 1874), а також – феномен яйцеживородіння у голом'янки *Comephorus sp.* Крім того, Б. Дибовським відкрито 116 невідомих науці видів бокоплавів. Зібрану колекцію байкальських молюсків він передав для опрацювання своєму братові Владиславу, який також описав низку нових видів. Разом із колегами він проводив замірювання температури та рівня води у Байкалі. 30 березня 1876 р. вчений отримав першу і єдину до 1925 р. серію температур до глибини 1320 м. Було проведено також перший хімічний аналіз води. Дослідженнями Байкалу й Ангари, навколишніх гір і лісів Б. Дибовський займався протягом п'яти років. За все це Географічне товариство нагородило його малою золотою медаллю.

У 1876 р. було отримано з Іркутська звістку, що Б. Дибовському, В. Годлевському і М. Янковському дозволено повернутися в рідні краї. Завдяки старанням видатних учених царський уряд звільнив їх від заслання та відновив у правах. Але, захоплений науковими дослідженнями, професор Дибовський не поспішав повертатися, а взявся до організації експедиції на Камчатку. У серпні 1876 р. він з Іркутська поїхав до Петербурга, звідки у складі експедиції мав виїхати на Камчатку як урядовий лікар.

Повернення в Європу супроводжувало його славою відомого вченого-першовідкривача. У Москві та Санкт-Петербурзі російські вчені зустріли Б. Дибовського з належними почестями, а з боку уряду було запропоновано додати до його прізвища почесний префікс «Байкальський». Але він відмовився від цієї пропозиції, як і від професорської посади у Томську, і восени 1877 р. приїхав до Варшави, де планував наукову експедицію на Камчатку.

Роботи цього видатного вченого високо оцінені Російським Географічним Товариством, дійсним членом якого Б. Дибовський став у 1878 р. Бенедиктові Івановичу виділили гроші та необхідний інвентар для проведення досліджень на Камчатці. Виїхав він із Петербурга 10.01.1878 р., на 2 дні затримався у Москві, пізніше у Нижньому Новгороді. Звідти виїхав до Казані, а потім – Тюмень, Омськ, Томськ, Іркутськ. В Іркутську перебував з 7 лютого до 27 березня 1879 р., де досліджував фауну Байкалу і надсилав до Варшави наукові збори. Відіславши всю колекцію, кораблем «Кур'єр» відплив до Петропавловська-Камчатці, куди прибув 5 червня 1879 р. Тут він пропрацював понад 4 роки (до 1883 р.),

поєднуючи лікарську працю з науковими дослідженнями. Протягом цього часу п’ять разів об’їхав весь півострів, надаючи медичну допомогу мешканцям. Також з метою збору зоологічних колекцій неодноразово відвідував Командорські острови. Збори були мізерними. Передбачувані біологічні дослідження довелось істотно обмежити через відсутність підтримки і співчуття місцевої влади.

На Камчатці лікар Дибовський працював з повною віддачею, організовуючи медичну допомогу з нуля, часто спираючись виключно на власні ресурси та винахідливість. Тут він запровадив превентивне щеплення проти віспи серед тубільців, організував будівництво кількох лікарень для прокажених і сифілітиків, допомагав місцевому населенню боротися з епідеміями. З його ініціативи на Камчатку почали привозити європейські овочі та сільськогосподарських тварин, а акліматизацію кіз і кроликів (останніх завезли зі США) здійснив за власний кошт і віддав тубільцям. Також він завіз коней на острів Беринга.

Місцеві мешканці о. Беринга, с. Нікольское (1892)
біля черепа вусатого кита і скелета морського котика
<https://odynokiy.livejournal.com/820030.html>

П’ять разів Б. Дибовський об’їхав півострів і Командорські острови. Проводячи етнографічні дослідження, дав опис кліматичних умов, описав ріки, озера, рослинний і тваринний світ, давав рекомендації щодо розвитку сільського господарства Камчатки. Детально охарактеризував Командорські острови, приділяв увагу акліматизації там цінних дерев, північних оленів, коней, собак. Турбувався про побут мешканців Камчатки і Командорських островів, намагався піднести духовну культуру тубільців, боровся з алкоголізмом, акліматизував на острові Беринга північних оленів і коней. Тут же шукав останки морської корови, і йому тривалий час це не вдавалося. Врешті три черепи цієї зниклої тварини Б. Дибовський таки привіз до Львова. Із них, як стало відомо, один череп зберігається в Польщі, у збірці Зоологічного музею Ягеллонського університету в Кракові.

Будучи людиною талановитою та не байдужою до життя і проблем довіреної їй території, Б. Дибовський 1880 року наполіг на регулюванні соболиного промислу на Камчатці. Завдяки йому вперше було встановлено сезонні заборони на терміни полювання на соболя (з 1 березня до 15 жовтня). А в 1882 р. було офіційно затверджено складене ним

клопотання жителів Петропавлівського округу про оголошення районів Кронок і Асача заповідними. На сьогодні на острові Беринга є гора Дибовського, якій дало назву, на той час ще неписемне корінне населення, щоб висловити вдячність своєму благодійнику.

У 1883 р. Львівський університет запросив професора Б. Дибовського на посаду завідувача кафедри зоології та порівняльної анатомії (нині – зоології) на філософському (тепер біологічному) факультеті. Приїхав дослідник із багажем 60 ящиків (які важили 116 центнерів), у яких привіз різноманітні експонати. У Львові професор організував зоологічну лабораторію, на базі Кабінету натуральної історії заснував Зоологічний музей, якому передав численні експонати, зібрані в Сибіру. Тут він продовжував обробляти здобуті ним в експедиціях матеріали, пропагував наукові знання, активно виступав проти расистських лжевчень, відстоював рівноправність і братерство народів на територіях зі змішаним етнічним населенням. Він був переконаним супротивником національного та релігійного гноблення. З кафедри та сторінок газет учений закликав до рівноправності жінок і чоловіків, до заборони виробництва та продажу алкогольних напоїв, лихварства, приватних банків, проституції.

З 1884 р. у житті Б. Дибовського починається період, присвячений педагогічній і науковій роботі. У Львові науковець головним чином займається загальнобіологічними проблемами, проте не забуваючи про порівняльну анатомію, систематику й антропологію. В останній дисципліні під час викладання використовував для порівняння привезені з Камчатки черепи народів півночі, а зі Сахаліну – антропологічний матеріал про фізичну будову айнів. Основною науковою працею цього періоду є теорія будови зубів ссавців. Працюючи завідувачем кафедри зоології Львівського університету, в окремих числах журналу «Kosmos», що виходив у Львові, вчений частинами опублікував визначник місцевих ссавців.

2 лютого 1884 р. об 11 годині ранку в Промисловому музеї Варшави було відкрито «Етнографічну виставку Камчатки та Командорських островів: Збірка доктора Дибовського». Вже «13 лютого ... виставку відвідали 1200 осіб упродовж п'яти годин». Експонати, представлені на ній, ввійшли до «Сибірської колекції» і були розподілені самим дослідником між Львівським і Варшавським університетами. На жаль, під час війни багато експонатів було втрачено, однак, те, що збереглося, називають національним надбанням науки. Нині колекція зберігається в Державному етнографічному музеї у Кракові. Опублікований каталог цієї виставки, у зв'язку з втратою колекції, є особливо важливим джерелом з історії природознавства Камчатки.

На початку академічного 1885 р. у Львівському університеті тільки й говорили про вступну лекцію вченого, побудовану на основах дарвінізму, яку на знак протесту та її антирелігійної спрямованості представники католицького духовенства покинули. Проте багато прихильно налаштованих студентів влаштували професорові тривалу бурхливу овацію. Католицькі ієрархи Галичини активно виступили проти викладання Б. Дибовським вчення Дарвіна. У місцевій пресі правого спрямування було опубліковано вісім статей зі звинуваченнями у пропаганді атеїзму. Під впливом духовенства австрійське міністерство освіти запропонувало професору Дибовському не згадувати в лекціях теорії Дарвіна, в якій бачило «символ безбожництва й аморальності».

У 1886–1887 рр. професор Дибовський був деканом філософського факультету Львівського університету. У 1900 р. його обрано ректором Львівського університету. Проте, зважаючи на поважний вік, він відмовився від цієї посади.

У грудні 1903 р. на Камчатку зі Львова прибула археологічна експедиція, яка після повернення привезла Б. Дибовському на знак вдячності від алеутів скелет морської корови, який зберігається тут до цього часу. Крім того, професор отримав ще чотири скелети морської корови: один із них він подарував Інституту порівняльної анатомії Варшавського університету, другий – Природничому музеєві у Відні; значно пізніше ще два скелети було

передано до Національного науково-природничого музею АН України та Зоологічного музею Київського державного університету (нині Київський національний університет ім. Т. Шевченка). Колекцію людських черепів камчадалів та айнів професор Б. Дибовський подарував антропологічному музеєві Краківського університету.

У 1906 р. Бенедикт Іванович пішов на пенсію і, будучи на заслуженому відпочинку, продовжував науково-дослідну роботу – всебічно досліджував озера Польщі та польські озера Західної України й Білорусі. За 22 роки роботи професора Б. Дибовського Кабінет натуральної історії було реформовано у Зоологічний музей, який збагатився не менш ніж на 100 тисяч зразків тварин і значно розширив свої площі.

Скелет морської корови Стеллера, подарований Б. Дибовському вдячними жителями о. Беринга, що зберігається у Зоологічному музеї ЛНУ ім. Івана Франка

Війна 1914 р. застала Б. Дибовського в Білорусі біля Новогрудка, в маєтку його сестри, у Нянькові. Після війни дім у Львові, де він мешкав, було напівзруйновано і пограбовано. Вчений знову береться до роботи і поступово налагоджує зв'язки з ученими Сибіру, які надсилають йому матеріали для опрацювання. Він далі цікавиться Камчаткою і особливо Байкалом, дає різним вченим низку цінних порад.

Дослідження Б. Дибовського ендемічної та реліктової фауни озера Байкал мають велике наукове значення, адже він описав близько 400 видів тварин, які населяють озеро, описав його гідрологічні та кліматичні умови, теорію створення Байкалу й еволюцію його фауни. Тваринному світові цього озера присвячено 43 наукові праці професора. Деякі з них стали основою створення нової науки – лімнології. Дослідження Б. Дибовського у Східному Сибіру тривало менше 12 років, але результати цієї роботи стали початком інших добре фінансованих наукових експедицій. Так, у 1900–1902 рр. Байкал досліджувала експедиція під керівництвом професора О. Коротнева, яка значно збільшила кількість тварин, відомих із цього озера. У результаті з Байкалу відомо вже близько 1100 видів тварин. Як доказ визнання заслуг Б. Дибовського у дослідженні фауни цього озера, Сибіру та Далекого Сходу, йому присвячено понад 100 новоописаних родів, видів і підвидів із різних систематичних

груп. На основі зразків, надісланих професором Дибовським до Варшави В. Тачановському узагальнено дані про орнітофауну Східного Сибіру, яка налічувала 434 види, у тому числі 80 із яких були новими, або перший раз зареєстрованими у складі фауни.

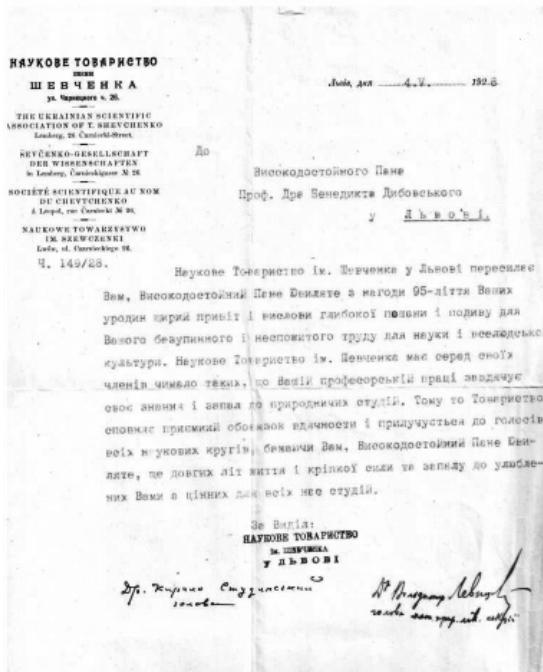
У 1927 р. Академія наук СРСР обрала професора Б. Дибовського членом-кореспондентом. У листі секретарю Академії вчений писав: «Сповідуючи Вас про отримання диплома, прошу передати вельмишановним членам Академії наук – щиро і сердечно подяку за надану мені честь обрання на члена-кореспондента такої славетної у справах науки Академії російського народу. Вся моя праця, всі діяння мої були цілком спрямовані до тієї, ще далекої від нас цілі майбутнього, де люди знайдуть високе щастя в можливості робити щасливими ближніх своїх. Гордий званням колеги вашого, залишаюся з глибокою пошаною Др. Б. Дибовський».

Окрім того, вчений був почесним доктором Львівського, Варшавського і Вільнюського університетів; почесним мешканцем Львова. За значні заслуги отримав титул радника

й золоту медаль за дослідження в галузі іхтіології та подяку Наукового Товариства імені Шевченка за велику і плідну працю у викладанні природничих студій та підготовку наукових кадрів, які були членами товариства.

Коли Б. Дибовському виповнилося 95 років, ювіляра вітало Наукове товариство ім. Т. Шевченка, яке побажало йому ще довгих років життя і творчої праці на благо науки. Копія цього документа зберігається при вході в Зоологічний музей.

1 січня 1930 р. видатний природодослідник Бенедикт Дибовський помер. Його поховано у Львові на Личаківському цвинтарі серед учасників польського повстання 1863 р. Все своє життя вчений займався науково-дослідною роботою, саме тому деякі його наукові праці побачили світ уже після його смерті. Науковий доробок професора Бенедикта Дибовського складається з понад 300 описів нових для науки видів тварин; 175 наукових і понад 150 публіцистичних праць.

Лист-вітання ювіляру професорові Бенедикту Дибовському від Наукового товариства імені Шевченка